

37 . Borșeni | Comuna: Războieni | Județ: Neamț | Punct: Bulgărie | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 123987.01

Perioade: Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: La Tène, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Relu Butnaru, Elena Ciubotaru, Gheorghe Dumitroaia, Ioan Mitrea

Instituții: Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț

Raport

În campania arheologică din anul 2001 s-au efectuat săpături în partea de NE a sitului urmărindu-se dezvelirea unor noi complexe de locuire aparținând așezărilor din mileniul I p. Chr., precum și surprinderea limitelor de N și NE ale acestor așezări.

Rezultatele cercetărilor:

S-au săpat trei secțiuni (respectiv S. X, S. XI și S. XII în lungime totală de 310 m și cu lățimea de 1,5 m), prin adâncirea cărora au fost surprinse mai multe complexe arheologice din diverse etape ale mileniului I p. Chr. și câteva fragmente ceramice care dovedesc prezența unei așezări Costișa, aparținând bronzului mijlociu.

În această campanie au fost surprinse și dezvelite integral locuințele L. 15, L. 16, L. 17, L. 18 și L. 19, iar locuințele L. 20 și L. 21 au fost doar parțial cercetate. Au mai fost descoperite și câteva anexe gospodărești, respectiv un cuptor "în aer liber" și trei gropi de provizii.

Așezării carpice din sec. II-III îi aparține locuința L 17, surprinsă în S. X, între m. 46/49,3. Este o locuință de mici dimensiuni, de tipul celor cu podeaua puțin adâncită față de nivelul de construcție. A avut o instalație de foc constând dintr-o vatră simplă, din pământ și bolovani de râu. Cea mai mare parte a vetrei, ca și podeaua dinspre latura de V, a fost distrusă de groapa unui cuptor din lut "în aer liber", aparținând așezării din sec. VI-VII. În pământul de umplutură din L17 și mai ales pe podea, s-au găsit mai multe fragmente ceramice care provin de la vase lucrate cu mâna și îndeosebi confecționate la roată. O parte mai mică dintre fragmentele ceramice descoperite provin de la vase-borcan lucrate manual, dintr-o pastă poroasă. Mai numeroase sunt fragmentele care provin de la vase lucrate la roată, dintr-o pastă bună, fină, cenușie sau roșie. În unele cazuri vasele roșii prezintă resturi de angobă. Aceste fragmente provin de la căni, cupe, străchini.

Tot așezării carpice îi aparține și groapa de provizii descoperită în S. X, între m. 36,2/37,7, notată G 1. Este o groapă aproximativ cilindrică, cu diametrul la nivelul de săpare de 1,35 x 1,45 m și adâncă de -1,45 m în care s-au găsit numai fragmente ceramice carpice. Foarte probabil, tot așezării dacilor liberi, din sec. II-III, îi aparțin și alte două gropi, una descoperită în S. X, între m. 38/39,5 și alta descoperită în S. XI, între m. 53/54,5. În cele două gropi, notate G 2 și G 3, asemănătoare ca formă și dimensiuni cu groapa G 1, s-au găsit puține fragmente ceramice carpice.

Așezării din sec. V-VII p. Chr. îi aparțin locuințele L 15, L 16, L 18 și L 19 dezvelite integral, precum și locuințele L 20 și L 21 surprinse în S. XII și cercetate parțial.

Toate cele patru locuințe sunt de tipul bordeielor, având podeaua mai puțin (L 21) sau mai mult (L 15, L 16, L 18, L 19 și L 20) adâncită față de nivelul de construcție, respectiv nivelul de călcare din sec. V-VII. În L 16, care este o locuință de mici dimensiuni, s-au găsit un cuptor de lut circular la nivelul vetrei, de tipul

celor cotlonite în peretele locuinței. În L 15 și L 18 s-au găsit câte un cuptor din bolovani de râu și piatră spartă, iar în L 19 s-au găsit două cuptoare din bolovani și piatră spartă. Cele două cuptoare din L 19 nu au fost folosite concomitent. După primele observații, se pare că și în L 20 și L 21 au fost construite tot cuptoare din bolovani de râu și piatră spartă. Toate instalațiile pentru foc, amplasate fie în colțul de NV, de N sau de NE, erau în partea mai ridicată a podelei și respectiv a terenului situată pe laturile de S, de V și de N, respectiv pe trei din laturile bordeiului.

Pe latura de S a locuinței L 15, mai aproape de colțul de SV, s-a surprins și intrarea în bordei, sub forma a două trepte.

Fără a intra în alte detalii de construcție, menționăm că în L 19 s-au găsit numeroase resturi de bârne carbonizate, unele destul de lungi și groase, dispuse atât de-a lungul pereților cât și spre mijlocul locuinței. Bârnelor dispuse de-a lungul pereților, la diferite adâncimi, până spre podea, atestă că pereții bordeiului erau construiți din bârne. Resturile de bârne de pe mijlocul podelei dovedesc că acoperișul era construit în două pante. Pe podeaua locuinței s-au găsit trei gropi de furci, dintre care două dispuse aproximativ pe direcția S-N, sugerând tot un acoperiș în două pante.

Așezării din sec. V-VII îi aparține și cuptorul din lut "în aer liber", descoperit parțial în S. XI și dezvelit integral prin săparea martorului dintre S. X și S. XI. După cum s-a mai menționat, groapa acestui cuptor taie parțial latura de V a locuinței carpice notate L 17. În groapa care deservea cuptorul s-au găsit trei fragmente ceramice, din vase-borcan lucrate cu mâna care permit atribuirea acestui complex așezării din sec. VI-VII.

În toate locuințele datate în sec. V-VII s-au găsit fragmente ceramice provenind din vase confecționate manual dintr-o pastă grosieră. Ca formă predomină vasele de tip borcan, de mărime mică și mijlocie, cu fundurile groase, gura largă și buza mai mult sau mai puțin răsfrântă. În unele cazuri, gura este trasă ușor în interior. Vasele-borcan, lucrate manual, în majoritatea cazurilor nu prezintă ornamente. Doar un fragment din groapa cuptorului C 1 era ornamentat cu creștături pe buza: iar un fragment dintr-un borcan, având gura trasă spre interior, descoperit în L 19, prezintă pe umăr un val din striuri neglijent realizat.

Din categoria vaselor lucrate cu mâna fac parte și tipsiile. Fragmente de tipsii s-au găsit în L 15, L 18 și L 19. Acest tip de vas nu există în inventarul locuinței L 16. În locuința L 15 s-au găsit și fragmente dintr-un castron, de formă tronconică, cu pereții relativ groși, iar în secțiunea S. XII, între m. 40/41, la - 0,55 m s-au găsit câteva fragmente dintr-o "vatră portativă".

Ceramica lucrată la roată este reprezentată prin fragmente din vase mari de provizii de tradiție Sântana de Mureș. Au pereții groși, buza lată, fiind ornamentate pe corp cu striuri și caneluri vălurite și drepte. Aceste vase au fost lucrate dintr-o pastă bună, densă, "pastă ciment" și au culoarea cărămidie. A doua categorie de vase lucrate la roată este reprezentată din borcane, de dimensiuni mici și mai rar mijlocii, lucrate dintr-o pastă nisipoasă, aspră, uneori cu mică în compoziție. Sunt ornamentate cu striuri, iar fundurile prezintă în exterior cercuri concentrice de la desprinderea cu sfoara. Unele vase borcan lucrate la roată prezintă în interior coaste vizibile iar pe mijlocul fundului un "umbo".

Pe lângă ceramică s-au găsit și alte obiecte de inventar. Pentru valoarea sa artistică și cronologică menționăm în primul rând o fibulă romano-bizantină, găsită pe podeaua locuinței L 18. A fost confecționată din bronz, prin turnare. Fibula are corpul plat și foarte puțin curbat, iar suprafața ornamentată cu linii incizate, dispuse în zigzag. În stadiul actual al documentării atribuim această piesă sec. VI p. Chr.

Dintre celelalte obiecte de inventar, menționăm câteva fusaiole din lut, bitronconice și mai rar cilindrice, cuțite de fier fragmentare, un fragment dintr-o seceră de fier, o cataramă dreptunghiulară și un cârlig tot de fier.

În campania din 2001 nu s-au descoperit complexe de locuire din sec. VIII-IX; menționăm însă că, sporadic, s-au găsit fragmente din vase borcan caracteristice acestei etape târzii din evoluția așezării.

Așadar, la Borșeni, se conturează un important sit arheologic cu așezări din sec. II-III, V-VII și VIII-IX, dar și o necropolă din sec. IV. Rămâne ca un obiectiv al cercetărilor viitoare descoperirea așezării din sec. V, dar și a necropolelor corespunzătoare așezărilor menționate mai înainte.

Informații suplimentare online

[Raportul 1297 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
